Kriminalomsorgen
Ålesund fengsel

STATENS SIVILRETTSFORVALTNING
Postboks 2105 Vika
0125 OSLO

U.Offl. § 13, jf. Fvl. § 13 1. ledd

Deres ref:	Vår ref:	Dato:
25/11788	2026/32554-8	18.09.2026

Revidert svar til rapport tilsyn 211025

Ålesund fengsel tilsvar til tilsynsrådets rapport etter besøk 21.10.25.

Tilsynsrådets anbefalinger

Tilsynsrådet mener at Ålesund fengsel må sørge for at innsattes rettigheter og velferd ivaretas, uavhengig av overordnede rammebetingelser.

Deres anbefalinger og punkter det ønskes tilbakemelding på følger:

Bygningsmessige forhold
Tilsynsrådet anbefaler at Ålesund fengsel

• På sikt utbedrer luftegården til å være i tråd med Sivilombudets anbefalinger og dagens krav.
- Ikke mulig, verneverdig bygning, og ingen plass for utvidelse på tomt.

• Sikrer at de innsatte har tilfredsstillende luftkvalitet.
- Her er sentralventilasjon. Ventilasjonsrør på celler rengjøres noen ganger per år.
- Det er Statsbygg som eier av bygget som er ansvarlig for sentralventilasjonen. De er gjort oppmerksomme på at det er utfordringer knyttet til varme på sommerstid.

• Sikrer at det ikke blir uforholdsmessig varmt på cellene på sommeren.
- Ikke hatt noen skriftlige klager hittil i år. Innsatte har også tilgang på bordvifter.

Innsatte med behov for tolk
Tilsynsrådet anbefaler at Ålesund fengsel

• Bruker tolk under kartleggingssamtalen.
- Rutine for bruk av tolk og avtale med tolketjeneste under arbeid. Vil bli ferdigstilt og implementert i Ålesund fengsel høst 2026.

Postadresse: Postboks 694 4302 Sandnes
Besøkadresse: Kiperviksgt. 16, 6003 Ålesund
Telefon: 55 38 72 00
Org.nr: 911830868 mva
Saksbehandler: Frode Mikael Johansen
E-post: dokumentsenter@kriminalomsorg.no

• Sikrer at innsatte som ikke kan kommunisere med fengselet på norsk, forstår innholdet i vedtak og informasjon fra fengselet. I den utstrekning det er nødvendig, må Ålesund fengsel benytte tolk.

- Maler og informasjon finnes på flere språk, digitale oversettingstjenester, flerspråklige ansatte, samt oppdatert rutine for bruk av tolk og avtale med tolketjeneste under arbeid.

• Unngår å bruke andre innsatte som tolk i samtaler om forhold som er underlagt taushetsplikt.

- Ansatte vil bli oppdatert på ny rutine når denne foreligger høsten 2026.

Sysselsettings- og aktivitetstilbud
Tilsynsrådet anbefaler at Ålesund fengsel

• Gjør innsatte kjent med at de kan drive selvstudier og oppnå kompetansebevis i fengselet.

- Dette arbeidet følges opp av ukentlige møter mellom verksdriften og skoleavdelingen. Det gjennomføres samtaler med innsatte om arbeidsplassering og hvilket aktivitetstilbud som foreligger i fengselet. Dette temaet vil også bli tatt opp i samarbeidsmøter mellom ledelse i fengselet og skoleledelsen.

Utelukkelse
Tilsynsrådet anbefaler at Ålesund fengsel

• Reduserer antall vedtak om utelukkelse hjemlet i straffegjennomføringsloven § 37 første ledd bokstav e.

- Etter tilsynet 21.10.2026 så har Ålesund fengsel hatt 29 utelukkelser, hvorav de fleste er knyttet til inntak av illegale rusmidler.

• Vurderer konkret hvorfor hver utelukkelse er forholdsmessig, der behovet for utelukkelsen settes opp mot de konkrete potensielle skadevirkningene for den innsatte.

- Nye maler er tatt i bruk, hvor dette er eget fast punkt.
- Ålesund fengsel vurdere alle vedtak gjennom internkontroll 1 gang per måned som sendes til region vest. Dette arbeidet følges opp daglig i fengselet utover dette.

• Sikrer at de innsatte er kjent med retten til fritt rettsråd i saker om utelukkelse over 24 timer.

- Informasjon om klage og rett til hjelp fra advokat står skrevet i de nye malene for utelukkelser. Samtlige innsatte har fast lagt inn nummer til Kontoret for fri rettshjelp, Jussbuss etc. (se utfyllende liste lengre ned).

Forsterket celle
Tilsynsrådet anbefaler at Ålesund fengsel

• Utarbeider tydelige retningslinjer for når de kan benytte den forsterkede cella.

- Denne cellen har lignende inventar som de øvrige cellene i Ålesund fengsel og benyttes som ordinær celle dersom behovet i forhold til kapasitet tilsier det. Rutinen må vel være at cellen har vanlig inventar når den ikke benyttes som et forsterket tiltak, og at innsatte som er der på ordinært opphold skal være der kortest mulig tid og flyttes til ordinær celle når det er mulig. Og at cellen vil bli tilbakeført når kriminalomsorgen har budsjettmessig dekning til det.

Kroppsvisitasjoner
Tilsynsrådet anbefaler at Ålesund fengsel

• Sikrer at betjentene alltid noterer begrunnelsen for visitasjonen og om det ble gjort funn eller ikke.
- Her arbeides det med oppfølging av rapportering og journalføring fortløpende. Dette er ett tema med ansatt-gruppen, om hvordan ulike typer visitasjon skal journalføres, samt ulike typer funn og eventuelle rapporter.

Helsetjenester i fengselet
Tilsynsrådet anbefaler at Ålesund fengsel

• Sikrer at de innsatte blir tildelt medisinene sin på riktig tidspunkt.
- Det er faste tidspunkter for medisinutdeling. Nytt av sommer 2026 er at fengselshelsetjenesten står for utdeling av medisiner på dagtid når de er tilstede.

• Arbeider for at de innsatte mottar riktig inndelte dosetter.
- Avvik på dette rapporteres fortløpende til fengselshelsetjenesten. Ved avvik sendes det en mail med avviket til leder helse som følger dette opp i sitt avvikssystem.

Forebygging av selvskading og selvdrap
Tilsynsrådet anbefaler at Ålesund fengsel

• Utarbeider tiltaksplaner med helhetlige og koordinerte tiltak når dette er nødvendig.
- Ålesund fengsel implementerer de tiltak og føringer som er gjeldende for dette arbeidet og gjør dette kjent for naturlige samarbeidspartene slik som helse etc.
- Dette er tema bla.a. i de årlige trepartsmøtene og andre jevnlige samarbeidsmøter.
- Det samarbeides om revidering av samarbeidsrutiner iht veilederen for helsetjenester til innsatte, samarbeidsrundskriv og nye retningslinjer for forebygging av selvmord mv.

Tillitsvalgt
Tilsynsrådet anbefaler at Ålesund fengsel

• Forbedrer samarbeidet med den tillitsvalgte.
- Det vil bli arbeidet for at de innsatte har ett brukerråd og dette vil bli prioritert september-oktober 2026.

• Arbeider for at de innsatte har flere enn én tillitsvalgt.
- Ålesund fengsel vil legge til rette for at innsatte kan delta i brukerråd.

Kontaktbetjenter og oppfølging
Tilsynsrådet anbefaler at Ålesund fengsel

• Sikrer at alle innsatte har en tilgjengelig kontaktbetjent.
- Alle innsatte/domfelte har 1 hoved kontaktbetjent og 1 sekundær kontaktbetjent. Dette blir tildelt kort tid etter innkomst.

Permisjoner for innsatte med utvisningsvedtak
Tilsynsrådet anbefaler at Ålesund fengsel

• Gjør de innsatte kjent med at også innsatte med utvisningsvedtak kan innvilges permisjon.
- Ålesund fengsel gjør dette kjent for domfelte via kontaktbetjent.

Tilbakeføringsarbeid
Tilsynsrådet anbefaler at Ålesund fengsel

• Arbeider for at det etablereres flere lavsikkerhetsplasser og overgangsboliger i nærheten av Ålesund.
- Dette er ett politisk arbeid som Ålesund fengsel ikke kan gjøre. Hvilke politiske beslutninger som fattes er utenfor Ålesund fengsels mandat.

• Arbeide for at de innsatte er forberedt på løslatelsen, enten de skal forbli i Norge eller utvises.
- Domfelte skal ha en plan for løslatelse, være seg om de skal være i Norge eller utvises.

Ringetid
Tilsynsrådet anbefaler at Ålesund fengsel

• Utvider ringetiden for alle innsatte uten forutgående søknad.
- Viser til Forskriften § 3-29 Telefonsamtaler: «I fengsel med høyt sikkerhetsnivå skal innsatte gis adgang til å føre én eller flere telefonsamtaler av til sammen inntil 20 minutters varighet pr. uke, dersom kapasitetsmessigeforhold ikke er til hinder for det.»
- Ålesund fengsel opererer med minimum 40 minutter pr uke for alle innsatte, samt mulighet for videobesøk.
- Det er mange innsatte som har utvidet ringetid, og dette gir kapasitetsmessige utfordringer knyttet til gjennomføring av ringetid.

• Oppgraderer telefonene sine.
- Ålesund fengsel har nylig oppgradert telefonsystemet og utvidet tilbudet. Ålesund fengsel er ett gammelt bygg hvor det kan være vanskelig med trådløse telefoner. Det er satt ut signalforsterkere for å avhjelpe problematikken knyttet til telefoner.

Besøk
Tilsynsrådet anbefaler at Ålesund fengsel

• Skifter ut slitte møbler i besøksrommet og gjør rommet mer innbydende.
- Besøksrom har gjennom de siste årene blitt renovert. På grunn av den økonomiske situasjonen i kriminalomsorgen er det p.t ikke muligheter for innkjøp av nytt møblement etc. p.t.

• Innreder besøksrommet slik at det blir hyggeligere for barn å komme på besøk.
- Ålesund fengsel vil i samråd med barneansvarlig i fengselet se på mulighetene vi har til å gjøre besøksrommet bedre egnet for barnebesøk.

<u>Tilsynsrådet ber om tilbakemelding på</u>

• **Når den forsterkede cella ble brukt i 2025 og hvor lenge oppholdene varte**

- Det foreligger ikke data knyttet til bruken av den forsterkede cellen. Denne cellen er inne i kapasitetstallet på 27 og domfelte/innsatte kan måtte begynne soningen ved Ålesund fengsel her. Innsatte skal kun i svært kort periode oppholde seg på denne cellen og det er ett ønske om å tilbakeføre denne cellen til normal standard for celler i Ålesund fengsel. Den økonomiske situasjonen gjør at dette vil bli vanskelig.

• Hvorfor Ålesund fengsel mener det er nødvendig å stenge telefonen mellom kl. 15:00 og 16:10.

- Telefonen er ikke stengt i dette tidsrommet lengre. Dette ble endret rundt perioden for tilsynet. Hovedsak for telefonene var tidligere stengt i denne perioden var for det kun var telefonbokser tilgjengelig for innsatte, og det var utfordring med at innsatte/domfelte gikk for å ringe i dette tidsrommet, når de skulle ut til hoved-luft. Det skal ikke være annen aktivitet i cellegang under hoved-luft. Nå finnes det også bærbare telefoner, slik innsatte kan ringe fra celler.

• Hvor mye ringetid de innsatte med utvidet ringetid har.

- Samtlige innsatte har fast innlagt nummer og fri ringetid til:
    - Politi, Dnb, Nav innkreving, Kontoret for fri rettshjelp, Lånekassen, Kirkens sos, Jussbuss, Tilsynsrådet, Nav, Nav pensjon, Statens innkrevingssentral og Skatteetaten.
    - I tillegg legges det inn fri tid til oppnevnt advokat og andre omsøkte som sykehus, lege, helse relatert og andre offentlige etater. Listen er ikke uttømmende og vurderes i hvert tilfelle.

- Oversikt innsattes ringetid pr. 09.09.26

  På uttakstidspunktet hadde fengselet et belegg på 25 av 27 disponible plasser. De innsatte var tildelt ordinær fast telefontid som ligger over antall minutter som står skrevet i § 3-29 andre avsnitt i forskrift om straffegjennomføring.
  Gjennomsnittlig ordinær telefontid utgjorde 40,4 minutter per innsatt per uke.

  I tillegg ble det ukentlig tildelt totalt 600 minutter utvidet telefontid samlet. Utvidet telefontid innvilges etter individuell søknad og konkret vurdering av den enkelte innsattes behov, innenfor rammene av straffegjennomføringsloven og forskrift til straffegjennomføringsloven. Den samlede tildelingen tilsvarte et gjennomsnitt på 46,15 minutter utvidet telefontid per innsatt per uke.

  Når ordinær og utvidet telefontid ses i sammenheng, hadde de innsatte ved uttakstidspunktet i gjennomsnitt tilgang til 86,55 minutter telefontid per uke.

  Tiden var fordelt slik:

Minutter	10	20	25	40	45	50	60	70	80	0
Antall	1	1	1	2	1	3	2	1	1	12

  Årsak til at flere ikke har utvidet ringetid, kan være at innsatte ikke har søkt om dette eller ikke har hatt et behov, samt det kan være at innsatte har restriksjoner satt av påtalemyndigheten. Viser også til punkt hvor det er listet opp numre som innsatte kan ringe uavhengig av tildelt ringetid.

Dersom det skulle være behov for ytterligere avklaringer kan undertegnede kontaktes.

Med hilsen

Frode Mikael Johansen
Fengselsleder Ålesund fengsel

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.